JAN KLECANDA:

MALOMĚSTSKÝ APOŠTOL.

KUS HISTORIE Z MALÉHO MĚSTEČKA.

"Takové zklamání čeká každého, kdo vidí svět a lidi ne tak, jak jsou, ale jak by býti měli. Musilo to přijíti i na vás a tím se potěšte!"

"Těžká to potěcha když vidíme tolik špatnosti tam, kde jsme my chtěli dobré, tolik nelásky od těch, jimž jsme přicházeli vstříc s nejčistší láskou.

"Eh, eh — zas už přeháníte, příteli, jenže tentokráte na opáčnou stranu. Špatnost, neláska — příliš tlusté to výrazy. Hloupost a přílišný strach o peníze, to zrovna stačí. Znám je a nepřekvapuje mne to. Křikněte v noci do lidu, že hoří panský rybník za městem a uvidíte ten poplach. Nikoho nenapadne, že rybníky nepatří mezi hořlaviny, hnát se budou všichni jako zběsilí, porážet a šlapat jeden druhého — a ne ze špatnosti, ani z nelásky. Však teď nechme filosofování o špatnosti lidské a uvažujme, co dělat?"

"Nedá se upříti, že jsme ve správě záložny chybovali," ozval se Zeman.

"Až příliš to teď cítíme a víme již i jak," přerušil ho pan farář. "Na to však teď není času —"

"Snad abychom svolali na rychlo na večer schůzi?" navrhoval Václav.

"Špatná rada! Nikdo by nám nepřišel. Lid je poděšen a chce vidět peníze, ne slyšet hezké řeči."

"Musíme tedy do města a pokusit se tam —"

"Pokusíme, ač není velká naděje. Záložna nám pomoci nemůže, když sama tone, spořitelna dle svých stanov pomoci nesmí, leda bychom —" pan farář se odmlčel.

"Nuže — velebný pán něco ví —" naléhal purkmistr.

"Jediný prostředek jest, aby ti z nás, kteří mají nač se vydlužiti, pomohli. Já bohužel nemám."

"Já také ne," vzdychl Jeminníček, "poněvadž mám ten domek zatížený právě dost, že spořitelna víc nepůjčí. A druzí — jak by smet'!"

"Já ne!" zaradoval se Zeman.

"Myslil jsem na vás, ale — Málka?" řekl farář, pohlížeje na něho zpytavě.

"Svolí ráda! Vždyť se jedná o záchranu záložny i o naši čest. — Ale těch několik set nestačí. — Více mi nepůjčí než dvě, tři stovky."

"Zapomínáte, že jsem tu já," ozval se purkmistr.

"Oh, však já nezapomněl," zasmál se pan farář. "Ale —"

"Jaké tu ale? Mám dům bez dluhu —"

"A vaši synové? A vnoučata? Smíte obětovati poslední, co máte?"

Purkmistr obrátil se tázavě na syna.

"Všecko může se obětovati, jen když čest zachráníme!" zvolal Václav radostně. "Na mne se nedívejte, otče! Odhodláte-li se, já jsem spokojen —"

"Nu, vždyť není tak zle a jedná se jen o to, vypomoci záložně v té těžké krisi. Časem se vše zase vrátí," těšil se pan farář a obrátil se tázavě na Zemana. "Záložna se přece zase vzpamatuje po těch ztrátách?"

"Budeme je cítit několik let."

"Ale když přečkáme tento náraz, vrátí se zase důvěra."

"Sám v to věřím!" řekl Zeman prostě.

"A neváhejme ani minutu! Pojedeme do města opatřit peníze!" zvedl se farář. "A zítra vyplácíme!"

XXV.

Jestliže v některých lidech počínalo se ozývati svědomí, našeptávající jim, že nejednají dobře, ženouce záložnu ve zkázu, byli tu Sachel i Kraus a jejich nohsledové, již starali se horlivě, aby přes den a noc rozšířili v lidu a nedůvěru k záložně roznítili. Ba i sám Blažej horlil proti záloženské správě a prorokoval nutný úpadek, nepomýšlaje ani na to, že vlastní otec jeho může se při tom zakrváceti. Ve své nedůvěřivosti a řevnivosti počítal již s tím, že dědictví po otci je jako ztraceno a měl tedy na mysli jen zničení nenáviděného bratra.

Přes celý den bylo v Letňanech živo. Sousedé i přespolní, všichni, kdo byli jakkoliv při záložně interesováni seděli buď v besedě nebo v dolejší hospodě. V obou táborech horlivě rokováno. V besedě se radili, čekajíce toužebně, s jakou zprávou vrátí se ti, již šli do města vyjednávat, v dolejší hospodě více se křičelo a pilo. Našli se i tací, kteří, aby dnes měli na pivo a karty, nebo aby aspoň něco ze svých peněz zachránili, prodali své vklady oběma kramářům, již kupovali ochotně, ovšem s velikým nářkem, že se uvalují sami v záhubu. A vypláceli za vklady 80 i 70 procent, jak se kdo dal nebo jak mnoho potřeboval.

Nejeden z těch, již na radnici byli křičeli pro svých několik zlatek, jakoby se nad nimi nebes klenba bořila, do večera prohráli a propili vše, co za své vklady dostali. A pak šli domů s těžkými hlavami a proklínali záložnu, že je připravila do škody — —

Hodně pozdě k večeru vrátili se farář s purkmistrem a Zemanem z města. Pořídili ovšem dobře, ač jen na polovic. Farář vytloukl ze svého pana bratra děkana mnohým mluvením přece celou stovku, Zeman dostal od spořitelny ihned dvě stovky na svůj domek, který byl úplně čistý, leč půjčce purkmistrově postavily se do cesty jakési formálnosti, pro něž nemohlo dojíti k vyplacení peněz až druhý den.

Byli tedy celkem zabezpečeni, neboť doufali, že rozesláním vyhlášky po městě zabrání velikému návalu a pro ty, kdo nebudou chtít počkati ještě den, že přivezené tři stovky přece stačí.

"Půjdeme rovnou do besedy?" navrhl farář. "Však nás tam asi dychtivě čekají."

"Jděte a potěšte je, já zatím zaskočím k Blažejovi," odvětil purkmistr. "Mám tam ve svém někdejším pokoji ještě ty své papíry a musím si pro ně."

"Nechoďte! Pošlete si raději někoho. Zase se s Blažejíčkem nějak srazíte. Však víte, jaký je on teď hořký host," varoval velebníček, ale purkmistr nedal se zdržeti.

Jednak nechtěl nikomu svěřovati klíče od svého stolu, starého to památného kusu nábytku, kterýmž při stěhování na domluvu Blažejovu nechtěl hýbati, jednak stál si o to, aby zase jednou setkal se se synem, s nímž již delší dobu žil v nevůli. Tížilo ho to a trápilo, ač se s tím každému tajil a čím více cítil, že jaksi schází, tím více toužil po vhodné příležitosti, kdy by se s Blažejem mohl nějak zase sblížiti, aniž by zadal své otcovské důstojnosti.

"Budu dnes mírný a hladký jako máslo," umiňoval si starý pán v duchu, "a to by bylo, abych ho tím přece nepřemohl! Pro pohoršení to je! My, přece první rodina v městě a takhle — syn s otcem, bratr s bratrem nevařit!"

A nalíčiv co nejvlídnější tvář, vešel do krámu synova, kde našel Blažeje samotna.

"Tisíc let jsme se neviděli," poznravil, podávaje kupci ruku.

"A ba! Jako bychom od sebe žili na tisíc mil nebo jako bychom ani svoji nebyli," odvětil Blažej spíše z rozpaků nad nenadálou návštěvou, než s úmyslem vyčítati. "Však již dědeček snad ani vlastní vnoučata by nepoznal. Jako katovně se nám vyhýbáte."

"To snad přece ne?" nutil se starý pán do žertu. "Sám jsem pod tou střechou ve cti sešedivěl a vím, že nikdy neskrývala nic nepoctivého, čemu by se kdo musil vyhýbati."

"Oho," řekl si Blažej v duchu. "Tatínek je dnes nějak slaďoučký jako med, nutno tedy se míti na pozoru. Bude zase chtít něco pro tu záložnu."

"Rád bych si nahoru do svého stolu pro nějaké ty své krámy —"

"Doprovodím vás," ochotně se nabízel Blažej, žádostiv zvěděti, pro co dědeček přichází.

"I jen se nedej mnou zdržovati a zůstaň v krámě, kdyby někdo přišel," odmítal purkmistr a jakoby tušil synovu zvědavost, a chtěl ji upokojiti, dodal: "Vezmu si tam jen knihovní extrakty a hned jsem zde zase u tebe."

Po tu chvíli, co starý pán nahoře ve svém stole se přehraboval, stopuje bystrým zrakem, je-li v něm vše na své místě a nebyla-li zde snad nějaká nezvaná prohlídka, Blažej byl dole jako na trní.

"K čemu to potřebuje? Snad by nechtěl dělati pořádek?" ptal se v duchu sebe sama a velice se roztrpčil při pomyšlení, že před málo více než rokem tak neočekávaně sešlo s "pořádku", po němž on tolik dychtil. Nemořil se příliš dlouho, neboť po malé chvilce starý pán se vrátil.

Blažej, jak bývalo jindy zvykem, nalil mu do malé skleničky hořké.

"Ani nevím, přijdu-li vám s tím vhod," omlouval se.

"Eh, skleníčka pro zahřátí přijde vždycky vhod," řekl purkmistr, jakoby nechápal, kam syn míří.

"Já myslil — když tak pan farář — —" protáhl Blažej.

"Už zas reješ?" dobromyslně horšil se starý. "Člověče, že tak nemůžeš zapomenout, a přece ti velebný pán řekl a i vlastní svědomí ti musí povědět, že to proti tobě nebylo."

Blažej chtěl cosi špičatého odpovědět, ale že si stál o to zavést řeč na knihovní extrakt a nechtěl starého pána pohněvati, přemohl se.

"Inu, možná — možná," odvětil po chvilce s vynucenou mírností. "Stane se někdy, že člověk chce uhodit jednoho a trefí druhého, ale toho trefeného to stejně bolí, třeba mu to nepatřilo."

"Bolí, ale zapomene se snadněji, když nebylo zlého úmyslu. A což obchody?" zaváděl purkmistr hovor v jinou stranu.

"No, tluče se to. Však sám víte. Bývaly lepší časy a člověk sotva že tak to živobytí obhájil."

"Nu, nu! Tak zle nikdy nebývalo. Ty jen tak naříkáš, jako každý kupec. Není to zde zlatý důl, ale víc než tak to živobytí to přece dá. A bylo by ještě lépe, jen kdyby těch svárů ve městě nebylo!"

"Mně, chvála bohu, by to neuškodilo!" odvětil Blažej. "Já o tom nic ani nevím, leda že se tak po městě ledacos mluví, co člověka netěší."

"O kom pak by se dnes nemluvilo? Z toho si nic nedělej. Cti ti nikdo neubéře ani nepřidá."

"Však také mně nikdo neubírá!" pyšně řekl Blažej. "Ale o Václavovi, o záložně a tak ledačems jiném mluví se po městě —"

"No — no — a o čem tedy ještě?" podrážděn vyjel starý Jarolímek prudce. "O čem ještě se mluví?"

"Můj ty bože, o všem! O tom hospodářství na radnici — —"

"No, no — a? Jen se nestyď! Jen to dopověz," naléhal starý. "Jen se nestyď obvinit i svého starého otce!"

"Já nikoho neobviňuji, ale lidé. A lidé mají oči," dodal Blažej, jehož ani nenapadlo, že těmito slovy zadá otci ránu.

"Tak? Lidé mají oči, a ty těm jejich očím věříš více než svým vlastním," zvolal purkmistr, vyskočiv, jakoby ho bodl. "A to ty vlastnímu otci do očí řekneš a zapomínáš, kdo tě od dětství vedl k poctivosti?"

Starý muž byl všecek rozrušen a byl by se snad nejraději vrhl na syna, jak jím hněv a lítost lomcovaly.

Blažej, mrzut, že se tak přeřekl, pokrčil nevrle rameny. — "Zase už začínáte hádku, jakoby mi po tom všem co bylo!"

"A není? Není?" rozkřikl se starý Jarolímek. "Je ti snad už lhostejno, jak se mluví v obci o tvých lidech, o otci i vlastním bratru?"

Mladý Jarolímek, stále pamětliv toho, proč byl purkmistr přišel, byl by snad již změnil ton své řeči, však zaslechl za dveřmi šramot, jenž byl znamením, že paní Tereza seběhla se schodů a vešla do kumbálku za krámem, aby slyšela, co se bude díti mezi ním a otcem, a v případě potřeby mohla zakročiti. Ale tohoto zakročení se Blažej bál, poněvadž na něho přece vždy trapně působilo. Myslil tedy, že paní Tereza neukáže se, bude-li slyšeti, že on sám dost rozhodně si vede. Kromě toho nechtěl se dnes se starým pánem pouštěti příliš do přátelských hovorů, aby snad přece nedošlo k nějakému útoku na jeho kapsu.

"Ah co — bratr! Kdo se ke mně nebratrsky chová, tomu pěkně děkuji za bratrství — —"

"Jak? Ukřivdil ti snad kdy v čem Václav, že se ho nadobro odříkáš? Václava, který třeba dnes by se s tebou ochotně smířil?"

"Smířil by se? A snad by i odpustil? Jaká to milost!" posměšně vyjel Blažej. "A to rád věřím, že by se pan bratr rád smířil, abych mu pomohl z bláta, do něhož se zatáhl. To se mýlí! Kdo nedovedl hospodařit s cizím —"

"Tak ty myslíš, že my jsme nedobře hospodařili s cizím?" sípal stařec a postavil se hrozivě před synem, jenž dav se již cele unésti svou nenávistí k bratrovi, zapomněl i na to, že nechtěl se dnes s otcem rozejíti, pokud by od něho nezvěděl, nač potřebuje knihovní výtah. "Toho jsem se dočkal na svém synu, že věří hanebným pomluvám, jež ničemní lidé na mou poctivou hlavu nahrnuli?" volal starý, stále více se rozčiluje a obličej jeho podléval se krví. "Ba, co to povídám, že lidé? Ty sám jsi všeho původcem, ty! Z nenávisti k bratrovi, ze strachu o ten bídný mamon. Ale teď slyš, co já ti řeknu: Zapomeň, že jsi měl kdy otce, jako já zapomenu, že jsem že uběhl asi vda kroky, vzkřikl, mi ještě kdy do cesty se svou synovskou láskou, místo požehnání dám ti kletbu!"

Vyraziv tato poslední slova již jen pracně ze sebe, starý Jarolímek vyběhl z krámu. Leč sotva že uběhl asi dva kroky, vzkřikl, rozpjal ruce a sklesl k zemi.

Blažej spatřiv, co se bylo stalo, skočil rychle ven k otci. S paní Terezou, jež přihnala se za ním, zvedli bezduchého starce se země a odnesli ho chvatně zpět do krámu, kdež ho uložili na pytle. — Však v tom již sbíhali se sousedé se všech stran a tlačili se kolem dveří. Jen několik smělejších vešlo dovnitř, aby viděli, co se tu děje.

Městečkem zatím rozletěla se zpráva, že u Blažejů vyhodili otce z krámu, až padl a o kamení se zranil, a našlo se ovšem ihned několik očitých svědků, kteří s tím běželi do besedy.

Bylo štěstím, že, když Václav přihnal se k Blažejovi, starý Jarolímek byl již zase nabyl vědomí.

"Pojď! Pryč odtud!" řekl starý, chopiv syna za ruku.

"Tatínku! Pro boha, je to pravda, že na vás vztáhli ruce?" rozzuřen i rozlítostněn zvolal Václav.

"Ne, ne! Šel jsem sám a padl jsem! Slabost, stáří —"

"A nezranil jste se?" řekl Blažej, chtěje před sousedy zakrýti, že se tu něco stalo. "Pojďte nahoru do svého pokoje!"

"Ne, ne, ne!" uleknutě řekl starý pán a, trochu se vzpamatovav při pohledu na cizí lidi, dodal: "Máme tam schůzi, musím domů."

A opíraje se o Václava a o kteréhos souseda, jenž ochotně přiskočil, aby ho vzal pod paží, starý Jarolímek odešel. Ani on, ani Václav neřekli Blažejovi slova na rozchodnou.

* * *

Nic nebylo platno, že Blažej a i sám Václav, pamětliv rodinné cti, na potkání každého ujišťovali, že starému pánu se nestalo žádné příkoří a že upadl sám. Lidé vždy nejraději věří tomu nejhoršímu a z několika různých výkladů přijímají za pravdu ten, který jest nejméně pravdě podobný.

"Na vlastního otce vztáhl ruku! To je hrůza, kam už to u nás ve městě došlo!" hrozili se lidé.

Nepřátelé Blažejovi snažili se věc zveličovati, ale i ti, kdož s ním drželi a na záloženskou stranu nevrážili, styděli se za to, co se bylo stalo, jakoby část viny i na ně spadala.

"Je čas, aby už u nás zase zavládl mír! Kam by to všecko vedlo? Konečně došlo by k tomu, že bychom se na náměstí rvali a ubíjeli, když už ani synovi nejsou otcovy šediny svaty!"

(Dokončení příště.)

DRA. PETRA
HOBOKO
je lékem uznané zásluhy. Význačně se liší od všech jiných léků. Může míti své nápodobeniny, nemá však žádné náhražky.
Čistí krev — Podporuje trávení
Pravidluje otřeva — Působí na játra
Působí na ledviny — Utišuje živní soustavu
Živí, posiluje a osvěžuje.
Zkrátka je to rodinný lék v každém slova smyslu a měl by se nacházeti v každé domácnosti. Nelze ho dostati v lékárnách, nýbrž dodává se lidem přímo skrze zvláštní jednatele. Nevíte-li o žádném jednateli, dopište jedinným vyrabitelům a majitelům,
DR. PETER FAHRNEY & SONS CO.,
19-25 So. Hoyne Ave., CHICAGO, ILL.

KARO SYRUP
JE VELMI DOBROU KRMÍ pro těžce pracující muže a ženy a pro rostoucí dítky. Je plný výživných látek. Žádejte svého groceristu o Nový druh KARO (extra quality). Je čistý jako pravý med a má delikátní příchuť.

Karo
Velké krabice 10c. & 15c.

Střevíce, které dají nohám odpočinek.
Vyrábíme střevíce nejlepšího druhu. Svršky a podešve z nejlepší kůže. Nač kupovat obuv z východních továren, když se vyrábí také zboží na západě.
Každý pár těchto střevíců jest zaručen. Obchodníci nechť nám dopíšou pro vzorky. tf
Kirkendall & Co., Omaha,
Vyrabitelé nejlepší obuvi na západě pro západní lid.

HENRY ROHLFF
importér a velkoobchodník s pivem a likéry.
Proslulé pivo "Kelsnerovo" z P. Schoenhofenova pivovaru.
NEBRASSKÝ ZASTUPCE RUD. OELSNERA
importovaného pizeňského piva z Měšťanského pivovaru v Plzni v Čechách a
Mulchovského Hebrau v pálsudech anebo v sudech o 10 tuctech malých lahví.
TELEFONY: Bell Doug. 877, Automat. A 1877
2367-69 Leavenworth ul. Omaha a
JOS. S. SINKULE, český prodavač. 31

Lee-Glass-Andreesen Hardware Co.
prodává ve velkém
tlačené, vyráběné a lakované plechové nádobí. — Cínovaný plech, železný plech a kovové zboží. — Ostatní drát, hřebíky, nožířské zboží, bicykly, střelné zbraně, náboje a sportovní zboží všeho druhu.
9th and Harney Streets. Omaha, Neb.